

**LIETUVOS RESPUBLIKOS POZICIJA DĖL APELIACINIO SKUNDO PATEIKIMO
TEISINGUMO TEISMUI DĖL BENDROJO TEISMO SPRENDIMO LIETUVA PRIEŠ
KOMISIJA, T-508/15**

Ginčijamos bylos aplinkybės ir apeliacijos reikalavimai

2015 m. rugsėjo 23 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė pateikė ieškinį Komisijai, prašydama Bendrojo Teismo panaikinti Komisijos 2015 m. birželio 22 d. įgyvendinimo sprendimą (ES) 2015/1119, kiek jis siejasi su finansinės pataisos pagal schemą skyrimu Lietuvai (toliau – ginčijamas Sprendimas).

Ginčijamu sprendimu Komisija Lietuvai skyrė 5 proc. fiksuoto dydžio finansinę pataisą mokėjimams, atliktiems nuo 2010 m. spalio 16 d. iki 2013 m. spalio 15 d. pagal paraiškas, pateiktas įgyvendinant ankstyvo ūkininkų pasitraukimo iš prekinės žemės ūkio gamybos schemą (toliau – schema), apimančią Lietuvos kaimo plėtros 2004–2006 metų plano, patvirtinto Komisijos sprendimu Nr. C(2004) 2949 (toliau – KPP 2004–2006), priemonę „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“ ir Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos, patvirtintos Komisijos sprendimu Nr. C(2007) 5076 (toliau – KPP 2007–2013), priemonę „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“. Finansinės pataisos suma lygi **1 938 300,08 Eur**.

Finansinė pataisa buvo nustatyta dėl to, kad, Komisijos auditorių nuomone, pareiškėjų atrankos metu nebuvo tinkamai įvertinta, ar prieš perleisdamas ūkį pareiškėjas užsiėmė **prekine žemės ūkio gamyba**. Nacionalinė mokėjimo agentūra, atsižvelgdama į DG AGRI auditorių pateiktas pastabas, atliko patikrinimus atgaline data (toliau – *ex post* patikrinimai) 100 proc. visų audituojamuoju laikotarpiu pateiktų paraiškų (virš 21 tūkst.), siekdama nustatyti, ar prieš kreipdamiesi paramos pareiškėjai užsiėmė komerciniu ūkininkavimu. Patikrinimų metu nustatyti schemos tinkamumo reikalavimų neatitinkantys pareiškėjai bei apskaičiuota dėl kontrolės trūkumo padaryta reali žala fondui (apie 40 tūkst. eur.).

Komisijos nuomone, Lietuvos valdžios institucijų *ex-post* patikrinimams taikyti prekinės žemės ūkio gamybos kriterijai nederą su prekinės žemės ūkio gamybos apibrėžtimi pagal ES teisės aktus. Dėl šios priežasties Komisija teigė, kad ūkiai, kurie Lietuvos valdžios institucijų buvo laikomi tinkamais, ne visuomet užsiėmė tam tikro komercinio lygmens prekine žemės ūkio gamyba.

2018 m. lapkričio 22 d. sprendimu Bendrasis Teismas atmetė ieškinį byloje T-508/15 dėl visų ieškinio pagrindo dalių: 1) dėl ūkininkų įtraukimo į žemės ūkio duomenų bazes kaip kriterijaus, įrodančio, kad vykdoma prekinė žemės ūkio gamyba; 2) dėl ryšio su sąvoka „pusiau natūrinis ūkis“ nepagrįstumo; 3) dėl neatsižvelgimo į 2004–2006 m. ir 2007–2013 m. KPP numatytus tikslus ir priemones; 4) dėl finansinės pataisos neproporcingumo. Pagrindinis Bendrojo Teismo argumentas, kuris turėjo daugiausiai svorio ginčijamoje byloje, yra tai, kad, Bendrojo Teismo nuomone, vien **pieno kvotų turėjimas** (ši kriterijų atitiko apie 96 proc. visų susijusių pareiškėjų), netikrinant, ar jos buvo panaudotos, neleidžia nustatyti, ar asmuo užsiėmė prekine žemės ūkio gamyba (Sprendimo 72 punktą). Bendrojo Teismo teigimu, Lietuva neįrodė, kad pieno kvotą turintis ir ūkį perleidžiantis asmuo gavo realių pajamų. Taip pat Bendrasis Teismas tvirtino, kad Reglamento Nr. 1257/1999 33m straipsnio 1 dalyje suformuluota nukrypti leidžianti nuostata yra susijusi tik su ūkį perduodančių asmenų amžiumi, ir visiškai nenagrinėjo nuostatos dalies, kuri susijusi pieno kvota.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė nesutinka su Bendrojo Teismo argumentais ir prašo Teisingumo Teismo panaikinti Bendrojo Teismo sprendimą T-508/15 ir panaikinti ginčijamą Sprendimą, kiek juo atsisakoma finansuoti Lietuvos Respublikos išlaidas, iš viso sudarančias 1 938 300,08 Eur, arba grąžinti ginčijamą Sprendimą nagrinėti Bendrajam Teismui.

Apeliacijos svarba Lietuvai ir pagrindiniai motyvai

Lietuva programiniuose dokumentuose, kuriuos savo sprendimais patvirtino Komisija, buvo aiškiai nurodžiusi problemas, su kuriomis buvo susiduriama ir kurias ketinta spręsti schema bei kitomis priemonėmis, taip pat ir šios schemos tikslines grupes. Taigi, Lietuva pagrįstai tikėjosi, kad Komisija, patvirtindama abiejų laikotarpių programas, suprato ir pripažino Lietuvos siekius bei planus, kad pagrindinė tikslinė grupė pagal schemą bus itin smulkūs ūkiai.

Lietuvos valdžios institucijos nesutinka su Bendrojo Teismo sprendimu ir argumentacija, nes Lietuvos valdžios institucijų atlikti *ex-post* patikrinimai padengia nustatytus kontrolės trūkumus, todėl 5 proc. dydžio finansinė pataisa yra **neproporcinga ES fondams padarytai žalai**. Komisija neatsižvelgė į Lietuvos institucijų atliktus *ex-post* patikrinimus ir jų rezultatus, nes nepripažino *ex-post* patikrinimams taikytos Lietuvos institucijų pasirinktos prekinės žemės ūkio gamybos apibrėžties ir kriterijų.

Ši apeliacija yra svarbi Lietuvai ginant viešąjį interesą, nes sėkmės Teisingumo Teisme atveju yra tikimybė, kad galėtų būti gražinta beveik 2 mln. Eur valstybės biudžetui. Neužginčijus Bendrojo Teismo sprendimo, Komisija analogiškas finansines korekcijas galėtų taikyti iki 2019 metų, t. y. nuostoliai ateityje galėtų dar padidėti.

Toliau išdėstyta detalesnė šios pozicijos argumentacija.

Lietuvos Respublikos apeliacijos pagrindai ir pagrindiniai argumentai

Pažymėtina, kad apeliacinis skundas Teisingumo Teismui gali būti paduodamas **tik teisės klausimais** (Teisingumo Teismas faktinių bylos aplinkybių nevertina). Jis gali būti paduodamas dėl Bendrojo Teismo kompetencijos trūkumo, dėl jo padaryto teismo proceso tvarkos pažeidimo, neigiamai paveikusių apelianto interesus, taip pat dėl Bendrojo Teismo padaryto Sąjungos teisės pažeidimo (ES Teisingumo Teismo statuto 58 straipsnis).

Lietuvos Respublikos Vyriausybė teiktą apeliaciją dėl Bendrojo Teismo padaryto Sąjungos teisės pažeidimo **klaidingai aiškinant Reglamento Nr. 1257/1999 33m straipsnio 1 dalyje** suformuluotą nukrypti leidžiančią nuostatą, kai Bendrasis teismas konstatavo, kad nurodyta nuostata yra susijusi tik su ūkį perduodančių asmenų amžiumi (Sprendimo 83 punktą).

Lietuvos Respublikos Vyriausybė teigtų, kad nurodyta nuostata yra susijusi ne tik su amžiumi, bet ir vienu pagrindinių Lietuvos argumentų byloje, kad **pieno kvota turi būti laikoma kriterijumi, patvirtinančiu, kad asmuo užsiėmė prekinę žemės ūkio gamybą**. Ši išimtis yra derybų dėl Lietuvos stojimo į Europos Sąjungą rezultatas ir ja Reglamentas papildytas Stojimo sutartimi. Lietuvos Respublikos Vyriausybė sutiktų su Komisijos ir Bendrojo Teismo teiginiais, kad ši išimtis neatleidžia nuo kitų reikalavimų, skirtų įgyvendinti ankstyvojo pasitraukimo iš prekinės žemės ūkio gamybos schemą, tačiau tvirtintų, kad Bendrasis Teismas suklydo nenagrinėdamas pieno kvotos turėjimo, kaip tinkamumo paramai gauti pagal schemą kriterijaus.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė apeliacijoje taip pat tvirtintų, kad Bendrojo Teismo sprendimo 72–77 punktuose nurodyta argumentacija yra nepagrįsta, kadangi klaidingai vertina, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė nepateikė įrodymų, kad pieno kvotų suteikimo ir išlaikymo veikimo efektyvumas užtikrina, kad asmuo gautų realių pajamų (kriterijus, kuris yra nustatytas Teisingumo Teismo jurisprudencijoje). Pagal Lietuvoje galiojusias taisykles pieno kvota buvo suteikiama tik ūkio subjektams, galėjusiems įrodyti gyvulių laikymo ir pieno gamybos bei pardavimo rinkai faktus. Be to, pieno pardavimas Lietuvos institucijų buvo griežtai kontroliuojamas ir apskaitomas. Šie argumentai ir įrodymai buvo pateikti Bendrajame Teisme.

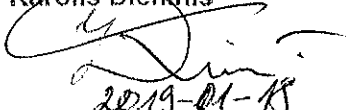
Lietuvos Respublikos pozicijos derinimas ir rengėjai

Lietuvos Respublikos pozicija būsimoje apeliacinėje byloje buvo aptarta darbiniam susitikime su Žemės ūkio ministerijos atstovais 2019 m. sausio 14 d. Europos teisės departamente. Lietuvos Respublikos poziciją dėl apeliacijos dėl sprendimo T-508/15 parengė Europos teisės departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus pavaduotoja Rūta Krasuckaitė (tel. 706 63 692, el. paštas ruta.krasuckaite@etd.lt) kartu su Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos 3 ES paramos skyriaus vyriausiuoju specialistu Tomu Lozoraičiu (tel. 239 12 68, el. paštas tomas.lozoraitis@zum.lt).

Terminas paduoti apeliacinį skundą pagal parengtą poziciją dėl priimto Bendrojo Teismo sprendimo T-508/15 baigiasi **2019 m. vasario 1 d.**

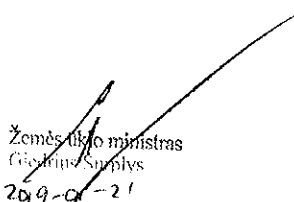
Europos teisės departamento prie
LR teisingumo ministerijos
Generalinio direktoriaus pavaduotojas

Karolis Dieninis

2019-01-18

Žemės ūkio ministras
Gediminas Štuplys

2019-01-21